

תִּנְיִינֵינוּ תְּלִיתָאִין עַד שֶׁבַע. וְהָא אוּקְמוּהָ תְּבַרְיָא.
 וְנִכְאִין אַנּוּן צְדִיקָא דְאַנּוּן מִסְתַּמְרִין מִחוּבֵי חַיִּיבֵי
 וְלֹא אֲזִיל בְּאַרְחֵיהּוּ וְלֹא מִסְתַּאֲבֵי בְּהוּ. וְכָל מָאן
 דְּאַסְתָּאב כִּד אֲזִיל לְהֵהוּא עֲלֵמָא, נְחִית לְגֵיהֶנּוּם.
 וְנְחִית עַד מְדוּרָא תַתָּאָה.

וְתַרְיִין מְדוּרִין אַנּוּן דְּסְמִיכִין דָּא עִם דָּא שְׂאוּל
 וְאַבְדוֹן. מָאן דְּנְחִית לְשְׂאוּל דִּיִּינֵין לִיה תַּפָּן
 וּמְקַבֵּל עֲנִשִׁיהּ וּסְלִיקוּ לִיה לְמְדוּרָא אַחְרָא עֲלָאָה.
 וְכֵן דְּרַגָּא בְּתַר דְּרַגָּא עַד דְּאַנּוּן סְלִקִין לִיה. אֲבָל
 מָאן דְּנְחִית לְאַבְדוֹן לֹא סְלִקִין לִיה לְעֲלָמִין. וְכֵן
 כִּד אֲקַרֵי אַבְדוֹן דְּהָא אֲבִיד הוּא מִכְּלָא.

תָּא חַיִּי, נַח וּכְפָאָה, הָוָה אֲתַרֵי בְּכֵי דְרִיָּה וְלֹא הָוּ
 שְׁמַעֵי לִיה. עַד דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵייתִי
 עֲלֵיהּ דִּינָא דְגֵיהֶנּוּם. מָאֵי דִינָא דְגֵיהֶנּוּם אֲשָׂא

לשון הקודש

אותו שם ומקבל עֲנִשׁוּ, ומעלים אותו
 לְמְדוּרָא עֲלִיּוֹן אַחֵר. וְכֵן דְּרַגָּה אַחֵר דְּרַגָּה,
 עַד שֶׁהֵם מַעְלִים אוֹתוֹ. אֲבָל מִי שִׁוְרֵד
 לְאַבְדוֹן, לֹא מַעְלִים אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן
 נִקְרָא אַבְדוֹן, שְׁחֵרֵי אֲבִיד הוּא מִכְּלָל.

בא רָאָה, נַח הַצְּדִיק הָיָה מִתְרָה בְּכֵי
 דוֹרוֹ, וְלֹא הָיוּ שׁוֹמְעִים לוֹ, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הֵבִיא עֲלֵיהֶם דִּין הַגֵּיהֶנּוּם. מִהוּ

מְדוּרִים, שְׁנַיִם שְׁלִישִׁיִּים, עַד שֶׁבַע. וְהָרִי
 בְּאַרוּחַ הַתְּבָרִים. וְאֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם
 נִשְׁמְרִים מִחֲטָאֵי הָרָשָׁעִים וְלֹא הוֹלְכִים
 בְּדַרְכֵיהֶם וְלֹא נִטְמָאִים בָּהֶם. וְכָל מִי
 שֶׁנִּטְמָא, כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְאוֹתוֹ עוֹלָם יוֹרֵד
 לְגֵיהֶנּוּם, וְיוֹרֵד עַד הַמְדוּרָא הַתַּתְּמוֹן.

וְשְׁנַיִ מְדוּרִים הֵם שֶׁסְּמוּכִים זֶה עִם זֶה –
 שְׂאוּל וְאַבְדוֹן. מִי שִׁוְרֵד לְשְׂאוּל, דִּנָּם

וְתִלְגָּא. מִיָּא וְאַשָּׂא. דָּא צְנִינָא וְדָא רְתִיחָא. וְכִלְהוּ
 בְּדִינָא דְגִיחָנָם אֲתָדְנוּ וְאֲתָאֲבִידוּ מֵעֲלָמָא. וְלִבְתַּר
 אֲתִקְיִים עֲלָמָא כְּדָקָא חֲזִי לִיהּ. וְעָאֵל נַח בְּתִבְחָה
 וְאַעִיל בָּהּ כָּל זִינָא וְזִינָא (ד"א מִבְּרִינִין) דְּעֲלָמָא. וְדָאִי נַח
 עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי הָזֶה. וְנִפְקוּ מִן תִּבְחָה כָּל זִינֵי עֲלָמָא
 כְּגוֹנָא דְלַעִילָא.

תָּא חֲזִי, כִּד הָאִי עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲתַחֲבַר בְּעֵץ פְּרִי
 כָּל אֲנוּן זִינִין דְלַעִילָא חֲזִינִין רַבְרָבִין וְזַעִירִין
 וְכַמְּה זִינִין וְכָל חַד לְזִינִיהּ כְּמַה דְאֵת אָמַר, (תהלים קד)
 חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוֹנָא דָּא נַח בְּתִבְחָה.
 וְכִלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאֲתִקְיִים עֲלָמָא כְּגוֹנָא
 דְלַעִילָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ נַח אִישׁ תְּאֲדָמָה אֲקָרִי. נַח אִישׁ
 צְדִיק אֲקָרִי וְהָא אִיקְמוּהָ.

רַבִּי חֵיָא אָמַר תְּלַת מָאָה שָׁנִין עַד לָא אָתִי טוֹפְנָא

לשון הקודש

שְׁלַמְעֵלָה חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְקִטְנוֹת, וְכַמְּה
 מִינִים כָּל מִין לְמִינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
 קד) חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ זֶה נַח
 בְּתִבְחָה. וְכֻלָּם יֵצְאוּ מֵהַתִּבְּחָה, וְהַתִּקְיִים
 הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה. וְלִכְּנֵן נַח נִקְרָא
 אִישׁ תְּאֲדָמָה. נַח נִקְרָא אִישׁ צְדִיק. וְהָרִי
 בְּאֲרוּחָה.

רַבִּי חֵיָא אָמַר, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה עַד
 שְׁלָא כָּא הַמְּפּוֹל הִזְהָ נַח מִתְּרַה בְּהֵם עַל

דִּין גִּיחָנָם? אִשׁ וְשִׁלְגִי, מִים וְאַשׁ. זֶה עוֹנֵן
 וְזֶה רוּחַח. וְכֻלָּם גְּדוֹנוּ בְּדִין הַגִּיחָנָם
 וְאֲבָדוּ מִהָעוֹלָם, וְאַחַר כֶּךָ הַתִּקְיִים הָעוֹלָם
 כְּרָאוּי לוֹ. וְנִכְנַס נַח בְּתִבְחָה וְהַכְּנִיס בָּהּ
 כָּל מִין וּמִין וּמִבְּרִיּוֹת הָעוֹלָם. וְדָאִי נַח עֵץ
 עוֹשֶׂה פְּרִי הִזְהָ. וְיֵצְאוּ מֵהַתִּבְּחָה כָּל מִינֵי
 הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.

כָּא רָאֵה, כְּשֶׁעֵץ זֶה עוֹשֶׂה הַפְּרִי,
 מִתְּחַבֵּר בְּעֵץ פְּרִי כָּל אוֹתָם מִינִים

הָיָה נֹחַ אֲתֵרִי בָּהוּ עַל עֹבְדֵיהֶון וְלֹא הָיוּ שְׁמַעִין
 לֵיהּ. עַד דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים זְמַנָּא דְּאֹרִיךְ
 לֹון וְאֲתֵאֱבִידוּ מֵעֲלָמָא.

תָּא חָזִי, מַה כְּתִיב לְעִילָא וַיְהִי כִי הִחַל הָאָדָם לָרֹב
 עַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּבְנוֹת יִלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ אֲזֻלִין
 עַרְטִילָאִין לְעֵינֵיהֶון דְּכָלָא. מַה כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ
 בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָוָה יְסוּדָא
 וְעַקְרָא לְמֵיגַד בְּחוּבֵיהֶון עַד דְּגָרִים לֹון לְאֲשֵׁתְעָאָה
 מֵעֲלָמָא. וּבְגִין כֵּן אֲתַמְשַׁכְּאֵן בְּתַר יַצַּר הָרַע וּבְגִזְעוּי
 וְשָׂרְשׁוּי. וְדָחוּ מְהֵימְנוּתָא קְדִישָׁא מִבִּינֵיהֶון. וְאִסְתְּאָבוּ
 (נ"א וְאִתְאֱבִידוּ) כְּמַה דְּאֵתְמַר. בְּגִין כֵּן קִין כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנֵי, לְאֵלְפָא קְטִיגוּרִיא עֲלֵיהֶון:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ קִין כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנֵי.

לשון הקודש

להמשך בחמאם עד שגמרם להם להשמד
 מהעולם, ולכן נמשכו אחר יצר הרע
 ובגזעו ובשרשו ודחו את האמונה
 הקדושה מביניהם, ונטמאו ונאבדו
 כמו שנאמר. לכן קין כל בשר בא לפני
 - ללמד קטגוריה עליהם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קִין כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנֵי.

מעשיהם ולא היו שומעים לו, עד
 שהקדוש ברוך הוא השלים הזמן שחכה
 להם ואבדו מהעולם

בא ראה מה פתוב למעלה, ויהי כי החל
 האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו
 להם. והיו הולכים ערמים לעין כל. מה
 פתוב? (בראשית ו) ויראו בני האלהים את
 בנות האדם וגו'. וזה היה יסוד ועקר

השלמה מהחשמטות (סימן י)

רַבִּי חֻזְקִיָּה אָמַר וּבָאָה חוֹלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוֹן וַיְהִיב לְהוֹן אוֹרֵייתָא
 קְדִישָׁא וְאַזְהַר לוֹן וַיְהִיב לוֹן עֵיטָא לְאַסְתְּמָרָא מֵעִילָא
 וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּר קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
 וְאַיְנוֹן יַדְעֵי לְדַחֲתָא מִנֵּיהוּ כָּל מְקַטְרוּגִין וְכָל קַסְטִירִין
 בְּגִין דִּיהוֹן חוֹלְקָא דְעַדְבֵיהּ וְאַחְסַנְתִּיהּ כְּמַה דְאַתָּ
 אָמַר (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חֶלֶק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי נַחֲלָתוֹ.

תָּא חַזִּי, בְּיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
 יְתִיב בְּדִינָא עַל עֲלָמָא וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא יְתִבֵּי
 בְּחוּשְׁפָנָא וְלֹא אֵית מָאן דְּלֹא עָאֵל בְּחוּשְׁפָנָא וְסַפְרִין
 דְּחִיִּין וּמַתִּין פְּתִיחִין בְּתַהוּא יוֹמָא וְקְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בְּגִין דְּאֲתֵרְעֵי בְּהוּ יְהִיב לוֹן עֵיטָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מְכָל
 קַטְרוּגִין דְּלְעִילָא דְאַיְנוֹן אֲתַמְנֵן וְכֵן בְּכָל זְמָנָא דְדִינָא

לשון הקודש

השלמה מהחשמטות (סימן י)

(דברים לב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבְלֵי נַחֲלָתוֹ.

בַּא רְאָה, בְּיוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי
 הָעוֹלָם יוֹשְׁבִים בְּחֻשְׁפוֹן, וְאִין מִי שְׁלֹא
 נִכְנָס בְּחֻשְׁפוֹן, וְסַפְרֵי חַיִּים וּמַתִּים
 נִפְתָּחִים בְּאוֹתוֹ יוֹם. וּבְגִלְל שֶׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּהֵם, נִתֵּן לָהֶם עֲצָה
 לְהַנְצִל מִכָּל הַקַּטְרוּגִים שֶׁל מַעֲלָה שֶׁהֵם

רַבִּי חֻזְקִיָּה אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֶלְקֵם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל שֶׁהַתְּרַצָּה בְּהֵם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְנִתֵּן לָהֶם תּוֹרַה הַקְּדוּשָׁה, וְהוֹהִיר
 אוֹתָם וְנִתֵּן לָהֶם עֲצָה לְהַשְׁמֵר מִמַּעֲלָה
 וּמִמַּטָּה כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֵם – רַק
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחֲתוֹ
 מִהֵם כָּל הַמְּקַטְרוּגִים וְכָל הָרוּחוֹת, כְּדֵי
 שִׁיְהִיו חֶלֶק גּוֹרְלוֹ וִירְשָׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

שְׂרִיָּא עַל עֲלָמָא. בְּהָא יוֹמָא אֲדַמְנָן יִשְׂרָאֵל
 לְאַתְעָרָא רַחְמֵי עַלְיֵיהּ וּבְמַה בְּשׁוֹפֵר. דְּהָא קָלָא
 דְּנִפְיָא סָלִיק לְעֵילָא וְאַתְעָר שׁוֹפֵר דְּלְעֵילָא בְּדִין
 אֲתַעְרוּ רַחְמֵי מֵאַתְרֵיהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָם
 מְבוֹרְסֵיָא דְדִינָא וְיָתִיב בְּכוֹרְסֵיָא דְרַחְמֵי וְרַחֲמִים
 עַלְיֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְמַקְטָרְנָא.

וְיִשְׂרָאֵל יִתְבִי קָמֵי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוֹבְתָא
 וְתַקְעֵי שׁוֹפֵר (וּמְתַעֲרֵי) וְאַתְעָרוּ רַחְמֵי, דְּהָא
 הֵהוּא קָלָא דְנִפְיָא אֲתַעְרוּתָא דְרַחְמֵי אִיהוּ וּבְדִין
 דְּלְטוֹרָא לָא יָכִיל לְקִיּוּמָא קָמֵי כּוֹרְסֵיָא דְרַחְמֵי דְהָא
 לָא אָתִי מֵהֵהוּא סְטָרָא וְלֹא אֲשַׁתְּכַח קְטִיגוֹרְיָא.

בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְאִיהוּ חֲתִימָא דְדִינָא וְקִיּוּמֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּקֳדוּשְׁתָּא דְמַרְיָהוּ בְּהֵהוּא יוֹמָא
 בְּגִין דְּלֹא יִקְרַב דְּלְטוֹרָא לְמַקְדָּשָׁא יַחְבִּין לִיהּ שְׁעִיר

לשון הקודש

הוא בתשובה ותוקעים בשופר ומעוררים
 ומתעוררים רחמים, שהרי אותו קול
 שיוצא הוא התעוררות הרחמים, ואז
 המלשין לא יכול לעמד לפני כפא
 הרחמים, שהרי לא בא מאותו צד ולא
 נמצא קטגוריא.

ביום הכפורים שהוא חתימת הדין,
 וישראל עומדים בקדשת רבונם, באותו
 יום, כדי שלא יקרבו מלשין למקדש,

התמנו, וכן בכל זמן שהדין שורה על
 העולם. ביום זה מומנים ישראל לעורר
 עליהם רחמים, ובמה? בשופר, שהקול
 הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר שופר
 העליון, אז מתעוררים רחמים ממקומם,
 והקדוש ברוך הוא קם מכפא דין ויושב
 בכפא רחמים ומרחם על ישראל, ולא
 נתנת רשות למקטרג.

וישראל יושבים לפני הקדוש ברוך

דָּאתִי מִסְטָרָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא וְהוּא מְסֻאָבָא וְרוּחַ
 מְסֻאָבָא אֶתְחַנֵּי בֵיה (וְהוּא) הוּא אֶתְעַסֵּק בֵּיה וְלֹא
 אֶתְקַרַב לְמִקְדָּשָׁא לְסֻאָבָא וְכַדִּין אֲנִפִּין נְהִירִין
 וַיִּשְׂרָאֵל מִשְׁתַּזְכִּין מִנִּיה.

בְּזִמְנָא אַחְרָא כִּד סִגְיִין חוּבֵי בְנֵי נָשָׂא תַּאי
 דְּלְטוּרָא בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא אֶתְעַר עַל חוּבֵי
 עֲלָמָא כְּדִין אִיהוּ אֶתִּי וְאֶשְׁתַּבַּח דְּלְטוּרָא קָמִי קְדָשָׁא
 בְּרִידָּהּ הוּא וַיִּסְתַּאֲב מִקְדָּשָׁא וְכָל אֲנִפִּין עֲצִיבִין וְדִינָא
 אֶשְׁתַּבַּח וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קִין כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא
 לְפָנַי וְדָאִי לְמִתְבַּע חוּבֵי עֲלָמָא בְּנִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ: (ע"ב)

(כאן מההשמטות)

(אֶתְהַרְגָּא לְמַלְחָה קְדָמָאָה קִין כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. בָּא לְפָנַי וְדָאִי בְּנִין דְּאִינוּן גְּרָמוּ). רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי וּמַדַּת יָמֵי מָה
 הִיא אֲדַעָה מָה תִּדְל אָנִי. אָמַר דָּוִד קָמִי קְדָשָׁא

לשון הקודש

וְהַמְקַדָּשׁ נִטְמָא, וְכָל הַפְּנִים עֲצוּבוֹת
 וְנִמְצָא הַדִּין, וְעַל זֶה (בראשית ח) קִין כָּל
 בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וְדָאִי, לְתַבַּע
 חֲטָאֵי הָעוֹלָם מִשׁוּם שְׁחָם גְּרָמוּ: (ע"ב)

מההשמטות).

וְהוֹרְגוּ לְדַבְרֵי הָרָאוּן. קִין כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא
 לְפָנַי וְדָאִי. מִשׁוּם שְׁחָם גְּרָמוּ. רַבִּי יְהוּדָה
 פָּתַח, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וּמַדַּת יָמֵי
 מָה הִיא אֲדַעָה מָה תִּדְל אָנִי. אָמַר דָּוִד

נוֹתְנִים לוֹ שְׂעִיר, שָׂבָא מִצֵּד רוּחַ הַטְּמָאָה
 וְהוּא טְמָא, וְרוּחַ טְמָאָה נְהִיגָה מִמֶּנּוּ. (וְהוּא)
 הוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא מִתְקַרַב לְמִקְדָּשׁ
 לְטְמָא, וְאֵז הַפְּנִים מְאִירוֹת, וַיִּשְׂרָאֵל
 נִצְוֵלִים מִמֶּנּוּ.

בְּזִמְנָא אַחְרָא, בְּשָׂרֵי בִים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם,
 הַמְלָשִׁין הַזֶּה בְּשַׁעַת הַדִּין מִתְעוֹרָר עַל
 חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אֵז הוּא בָּא, וְנִמְצָאֵת
 הַלְשָׁנָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

בְּרִידָה הוּא, תִּרְיָן קִצִּין אֲנֹן, חַד לְיַמִּינָא וְחַד
לְשִׁמְאֵלָא, וְאֲנֹן תִּרְיָן אֲוֶרְחִין לְמִיחָד בְּחוּ בְּנֵי נִשְׂאָה
לְהֵהוּא עַלְמָא.

קִצִּין לְיַמִּינָא דְכְּתִיב, (דניאל יב) לְקִצִּין הַיָּמִין, וְקִצִּין
לְשִׁמְאֵלָא דְכְּתִיב, (איוב כח) קִצִּין שָׁם לַחֲשָׁד וְלִכְלָל

תַּכְּלִית הוּא חוֹקֵר (אֲבָן אֹפֶל וְצִלְמוֹת. מַאי וְלִכְלָל תַּכְּלִית הוּא חוֹקֵר, מַאי
הוּא חוֹקֵר. אֵלָא הוּא קִצִּין לְשִׁמְאֵלָא דְמַחֲשִׁיד אֶפְיֵהוּן דְבְּרִייתָא) מַאי וְלִכְלָל
תַּכְּלִית, בְּזַמְנָא דְדִינָא שְׂרִיא עַל עַלְמָא לְשִׁיבְעָה אֲבָן
אֹפֶל וְצִלְמוֹת. קִצִּין שָׁם לַחֲשָׁד. דָּא מִלְּאֵד הַמּוֹת, דָּא
נַחֲשׁ, קִצִּין כָּל בְּשָׂר, קִצִּין שָׁם לַחֲשָׁד, דְּהָא מַסְטְרָא
דְּהַתּוּבָא דְדַהֲבָא קִצִּין. וְלִכְלָל תַּכְּלִית בְּזַמְנָא דְדִינָא
שְׂרִיא עַל עַלְמָא הוּא חוֹקֵר לְמַחְוֵי קִטְיִגוֹרִיא לְעַלְמָא
לְאַחֲשָׁבָא אֶפְיֵהוּן דְבְּרִייתָא וְכוּ'. (דף טו ע"א) קִצִּין לְיַמִּינָא

בְּדַקְאֲמָרָן דְכְּתִיב לְקִצִּין הַיָּמִין.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

הַבְּרִיּוֹתוֹ. מַהוּ וְלִכְלָל תַּכְּלִית? בְּזַמְנָן שְׂשָׂרוּי
הַדִּין עַל הָעוֹלָם לְהַשְׁמִיד - אֲבָן אֹפֶל
וְצִלְמוֹת. קִצִּין שָׁם לַחֲשָׁד - זֶה מִלְּאֵד
הַמּוֹת, זֶה נַחֲשׁ. קִצִּין כָּל בְּשָׂר, קִצִּין שָׁם
לַחֲשָׁד, שְׂהַרֵי מַצַּד שֶׁל הַתּוֹדָה הַזֶּהָב הוּא
בָּא. וְלִכְלָל תַּכְּלִית - בְּזַמְנָן שְׂדִין שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם, הוּא חוֹקֵר לְהִיּוֹת קַטְגוֹר לְעוֹלָם
לְהַחֲשִׁיד פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. קִצִּין לְיַמִּין, כְּמוֹ
שְׂאֲמָרְנוּ שְׂכַתּוּב לְקִצִּין הַיָּמִין.

לְפָנֵי הַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁנֵי קִצִּים הֵם,
אֶחָד לְיַמִּין וְאֶחָד לְשִׁמְאֵל, וְהֵם שְׂתֵי
דְרָכִים לְלֶכֶת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם.

קִצִּין לְיַמִּין - שְׂכַתּוּב (דניאל יב) לְקִצִּין הַיָּמִין.
וְקִצִּין לְשִׁמְאֵל - שְׂכַתּוּב (איוב כח) קִצִּין שָׁם
לַחֲשָׁד וְלִכְלָל תַּכְּלִית הוּא חוֹקֵר וְאֲבָן אֹפֶל
וְצִלְמוֹת. מַה זֶה וְלִכְלָל תַּכְּלִית הוּא חוֹקֵר? מַי הוּא
הַחוֹקֵר? אֵלָא אוֹתוֹ קִצִּין לְשִׁמְאֵל שְׂמַחֲשִׁיד פְּנֵי

אָמַר לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַנְיָאֵל וְאַתָּה לֵךְ
 לְקַץ וְתַנּוּחַ. אָמַר לִיה מְנוּחָה בְּהַאי עֲלָמָא
 אוּ בְּהַהוּא עֲלָמָא, אָמַר לִיה בְּהַהוּא עֲלָמָא כְּמָה
 דְּאַתָּה אָמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתָם. (דניאל יב) (וּתְעַמּוּד לְגוֹרְלֵךְ לְקַץ

הַיָּמִין. אָמַר לִיה לְאֵן אַתְר דְּהָא לֹא יִדְעָנָא מַה יְהֵא עָלֵי בְּהַהוּא עֲלָמָא. אָמַר לִיה וְתַנּוּחַ).

אָמַר לִיה בְּזַמְנָא דִּיקוּמוּן מַעְפָּרָא אִיקוּם בִּינֵייהוּ אוּ
 לֹאוּ. אָמַר לִיה וְתַעְמַד. אָמַר לִיה הָא יִדְעָנָא דִּי
 יְקוּמוּן כְּתוּת כְּתוּת, מְנַהוּן דְּזַבְּאֵי קְשׁוּט וּמְנַהוּן
 דְּחִיבֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִדְעָנָא עִם מָאן מְנַהוּן אִיקוּם.
אָמַר לִיה לְגוֹרְלֵךְ. אָמַר לִיה הָא אַמְרַת וְאַתָּה לֵךְ
 לְקַץ. אֵית קַץ לְיַמִּינָא וְאֵית קַץ לְשְׂמָאלָא, וְלֹא
 יִדְעָנָא לְאֵן קַץ. לְקַץ תֵּימִין אוּ לְקַץ תֵּימִים. אָמַר
 לִיה לְקַץ תֵּימִין.

אוּף הַכָּא דוּד אָמַר לִיה לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תהלים)

לשון הקודש

יִדְעָתִי שְׂיִקוּמוּ כְּתוּת כְּתוּת, מַהֵם שְׂל
 צְדִיקֵי אֲמַת וּמַהֵם שְׂל רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וְלֹא
 יִדְעָתִי עִם מִי מַהֵם אֲקוּם. אָמַר לוֹ:
 לְגוֹרְלֵךְ. אָמַר לוֹ: הֲרֵי אַמְרַת וְאַתָּה לֵךְ
 לְקַץ. יֵשׁ קַץ לְיַמִּין וְיֵשׁ קַץ לְשְׂמָאל, וְלֹא
 יִדְעָתִי לְאַיְזָה קַץ, לְקַץ תֵּימִין אוּ לְקַץ
 תֵּימִים? אָמַר לוֹ: לְקַץ תֵּימִין.

גַּם כָּאֵן דוּד אָמַר לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 (תהלים לט), הוֹדִיעֵנִי ה' קַצֵּי, מַהוּ חֶלֶק גּוֹרְלֵי.

אָמַר לוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַנְיָאֵל:
 וְאַתָּה לֵךְ לְקַץ וְתַנּוּחַ. אָמַר לוֹ: מְנוּחָה
 בְּעוֹלָם הָזֶה אוּ בְּעוֹלָם הַהוּא? אָמַר לוֹ:
 בְּעוֹלָם הַהוּא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר יְנוּחוּ עַל
 מְשַׁכְּבוֹתָם. (דניאל יב) וּתְעַמּוּד לְגוֹרְלֵךְ לְקַץ תֵּימִין.
 אָמַר לוֹ: לְאַיְזָה מְקוּם, שְׁהֲרֵי לֹא יִדְעָתִי מַה יְהֵא
 עָלֵי בְּאוּתוֹ עוֹלָם? אָמַר לוֹ: וְתַנּוּחַ. אָמַר לוֹ:
 בְּזַמְנָן שְׂיִקוּמוּ מַהֵעְפָּר, אִיקוּם בִּינֵייהוּ אוּ
 לֹא? אָמַר לוֹ: וְתַעְמַד. אָמַר לוֹ: הֲרֵי

(לט) הוֹדִיעַנִי יי קָצִי. מָה אִיהוּ חוֹלֵק עֲדָבִי. וְלֹא נָח
 דַּעֲתִיָּה עַד דְּאַתְּבַשֵּׁר דִּיהוּי לְיַמִּינָא דְכַתִּיב, (תהלים קי)
 שֵׁב לְיַמִּינִי. תָּא חֲזִי, אוֹף קַדְשָׁא בְרִידָּהּ הוּא אָמַר
 לִיה לְנַח קִין כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנֵי. מָאן אִיהוּ. דָּא קִין
 דְּאַחֲשָׁד אַפִּיִּיהוּ דְבַרְיִתָּא דְאִיהוּ קִין כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנֵי. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא חֲיִיבִי עֲלֵמָא מִקְדִּימִין לִיה
 וּמִשְׁכֵּן לִיה עֲלֵיִּיהוּ לְאַחֲשָׁא לֹזֵן. דְּכִינֹן דִּיהֲבִי לִיה
 רְשׁוּתָא נָטִיל נְשֻׁמְתָא. וְלֹא נָטִיל עַד דִּיהֲבִי לִיה
 רְשׁוּתָא. וְעַל דָּא בָּא לְפָנֵי לְמִיטְל רְשׁוּ לְאַחֲשָׁא
 אַנְפִּיִּיהוּ דְבָנֵי עֲלֵמָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ וְהֲנֵי מִשְׁחִיתֵם אֶת
 הָאָרֶץ. וְעַל דָּא עֲשֵׂה לְךָ תִּבְתַּת עֲצֵי גּוֹפֵר בְּגִין
 לְאַשְׁתִּזְבָּא וְלֹא יִכִּיל לְשַׁלְמָאָה עֲלֶיךָ.

תָּא חֲזִי, תְּנִינֵן בְּזַמְנָא דְמוֹתָא אִית בְּמִתָּא אוּ
 בְּעֲלָמָא (נ"א דְאַתְיִיחִיב רְשׁוּ לְמִלְאָד הַמֹּנֵת לְחַבְלָא). לֹא יִתְחַזִּי
 בַּר נֶשׁ בְּשׁוּקָא. בְּגִין דְּאִית לִיה רְשׁוּ לְמַחְבְּלָא

לשון הקודש

הוא נוטל את הנשמה, ולא נוטל עד
 שנותנים לו רשות, ועל זה בא לפני לטל
 רשות להחשיך פני בני העולם. ולכן
 והנני משחיתם את הארץ. ועל זה עשה
 לך תבת עצי גפר, כדי להנצל, ולא יוכל
 לשלט עליך.

בא ראה, שגינו, בזמן שיש מות בעיר
 או בעולם ונ"א שנתנה רשות למלאך המות,

ולא נחה דעתו עד שהתבשר שיהיה
 לימין, שפיתוב (שם קי) שב לימיני. בא
 ראה, גם הקדוש ברוך הוא אמר לו לנח,
 קין כל בשר בא לפני. מיהו? זה הקין
 שמתחשיך פני הבריות, שהוא קין כל
 בשר, בא לפני. מכאן למדנו שרשעי
 העולם מקדימים ומושכים אותו עליהם
 להחשיך להם. שפינן שנותנים לו רשות,

לְחַבְּלָא כְּלָא. בְּגִינֵי כֶךְ אָמַר לִיה קֹדֶשׁא בְּרִידְ הוּא
 בְּעֵי לָךְ לְאַסְתְּמָרָא וְלֹא תַחֲזִי גְרַמְדָּ קַמִּי דְמַחְבְּלָא
 דְלָא יִשְׁלוּט עֲלֶךְ.

וְאִי תִימָא מָאן יָהִיב הָכָא מְחַבְּלָא. דְהָא מִיּוּן הוּוּ
 וְאַתְנַפְרוּ. תָּא חֲזִי, לִית לָךְ דִּינָא בְּעֲלָמָא אוּ
 פִד אֲתַמְחִי אוּ פִד אֲתַמְסַר עֲלָמָא בְּדִינָא, דְלָא
 אֲשַׁתְּבַח הַחוּא מְחַבְּלָא דְאֶזִּיל בְּגוּ אֲנֹן דִּינִין
 דְאֲתַעְבִּידוּ בְּעֲלָמָא. אוּף הָכִי הָכָא טוּפְנָא הוּוּ,
 וּמְחַבְּלָא אֶזִּיל בְּגוּ טוּפְנָא. וְאִיהוּ אֲקָרִי הָכִי דְאֲתַכְּלִיל
 בְּשָׂמָא דָּא. וְעַל דָּא אָמַר קֹדֶשׁא בְּרִידְ הוּא לְנַח
 לְטַמְרָא גְרַמִּיה וְלֹא יִתְחֲזִי בְּעֲלָמָא.

וְאִי תִימָא הָאִי תִיכּוּתָא אֲתַחֲזִי בְּגוּ הָאִי עֲלָמָא
 וּמְחַבְּלָא אֶזִּיל בְּגִינֵיהּ. כֹּל זְמַנָּא דְלָא יִתְחֲזִי אֲפִי
 דְבַר נֶשׁ קַמִּי מְחַבְּלָא לֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. מְנַלְן

לשון הקודש

בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם. גם
 כאן במבול כך היה, והמשחית הולך
 בתוך המבול. והוא נקרא כך, שנכלל
 בשם הזה. ועל זה אמר הקדוש ברוך
 הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה
 בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית
 בתוך העולם הזה והמשחית הולך
 בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם

להשחיתו לא יראה אדם בשוק, משום
 שיש לו רשות למשחית להשחית הכל.
 משום כך אמר לו הקדוש ברוך הוא:
 אתה צריך להשמר, ולא תראה את
 עצמך לפני המשחית שלא ישלט עליך.

ואם תאמר, מי נתן כאן משחית, שהרי
 מים היו והתגברו? בא ראה, אין לך דין
 בעולם או בשמכה או בשומסר העולם
 בדין, שלא נמצא אותו המשחית שהולך

ממַצְרִים דְּכַתִּיב, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח
בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מָאי טַעמָא בְּגִין דְּאִיהוּ אֲשַׁתְּכַח וְיָכִיל
הוּא לְחַבְלָא. וְלֹא אֲצַטְרִיךְ לְאַתְחַזָּא קַמִּיה. בְּגִין כַּד
הָוָה גָּבִיז נַח וְכָל אַנּוּן דְּעַמִּיּה בְּתִיבּוּתָא. וּמְחַבְלָא לֹא
יָכִיל לְשַׁלְטָא עַלֵּיהּוּ:

רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָווּ אֲזִילֵי בְּאַרְחָא. אֲעֲרַעוּ בְּהַי
טוּרֵי דְקַרְדּוּ, חָמוּ רְשִׁימִין בְּקִיעִין בְּאַרְחָא דְהָווּ
מִן יוֹמֵי דְטוֹפָנָא. אָמַר לִיה רַבִּי חֵיָא לְרַבִּי יוֹסִי הַי
בְּקִיעִין דְהָווּ מִיּוֹמֵי דְטוֹפָנָא, וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
שָׁבִיב לֹון לְדָרֵי דָרִין בְּגִין דְלֹא יתְמַחֵי חוּבִיהוֹן
דְרְשִׁיעִיא קַמִּיה.

דְּכַד אַרְחֵי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. לְזַבְּאִין דְעַבְדִּין
רְעוּתִיה, בְּעֵי דִידְכֶרֶון לְהוּ לְעִילָא וְתַתָּא וְלֹא
יִתְנַשִּׁי הוּכְרַנִּיהוֹן לְדָרֵי דָרִין לְטַב. בְּגוּוֹנָא דָּא

לשון הקודש

בְּקִיעִים בְּדַרְךְ שְׁהִיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל. אָמַר
רַבִּי חֵיָא לְרַבִּי יוֹסִי, הַבְּקִיעִים הֲלָלוּ
שְׁהִיוּ מִימֵי הַמַּבּוּל וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַשְּׂאִירָם לְדוּרֵי דוֹרוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יִמְחָה
חַטָּאִים שֶׁל הָרְשָׁעִים לְפָנָיו.

שְׁכַדְךָ הַרְךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לְצַדִּיקִים
שְׁעוֹשִׂים רְצוֹנוֹ – רוּצָה שְׂיִזְכְּרוּ אוֹתָם
לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה וְלֹא יִשְׁכַּח זְכָרָם לְדוּרֵי
דוֹרוֹת לְטוֹב. כְּמוֹ זֶה לְרְשָׁעִים שְׁלֹא

לְפָנֵי הַמַּשְׁחִית, לֹא יָכֹול לְשַׁלֵּט עָלָיו.
מִנּוּן לְנוּ? מַמַּצְרִים, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת יב) וְאַתֶּם
לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִמְצָא וְהוּא יָכֹול
לְהַשְׁחִית, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְרַאוֹת לְפָנָיו.
לְכֵן הָיָה גָבִיז נַח וְכָל אֵלוֹ שְׁעִמוֹ בְּתוֹךְ
הַתְּכָה, וְהַמַּשְׁחִית לֹא יָכִיל לְשַׁלֵּט עָלֵיהֶם.
רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדַרְךְ.
פָּגְשׁוּ בְּאוֹתָם הָרִי אֲרָרְטוּ. רָאוּ רְשׁוּמִים

לְרִשְׁיַעֲיָא דְלֹא עֶבְדִּין רְעוּתִיהָ, בְּגִין דְּלֹא יִתְנַשֵּׁי
חֻבְיָיהוּ וְלֹא־דְכָרָא עֲנֻשֵׁיהוּ וְדְכָרְנִיהוּן לְבִישׁ לְדָרֵי
דָּרִין. הֵינְנו דְּכֹתִיב, (ירמיה ב) נִכְתַּם עֲוֹנְךָ לְפָנַי וְגו'.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (ישעיה י) צַהֲלֵי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים
הַקְּשִׁיבִי לַיִשָּׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת. הָאִי קָרָא
אוֹקְמוּהָ חֲבָרְיָא. אֲבָל הָאִי קָרָא עַל פְּנֵסַת יִשְׂרָאֵל
אֲתָמַר. צַהֲלֵי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים, בְּרַתִּיהָ דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ
הָכִי אוֹקְמוּהָ בַּת גְּלִים בְּדְכֹתִיב, (שיר השירים ד) גַּל נָעוּל.
גְּלִים אֲנֹן נְהוּרִין דְּמִתְפַּנְשֵׁי וְאִזְלֵי וְעָאֲלִין לְגִזְוָה
וּמְלִיִּין לָהּ בְּדְכֹתִיב, (שיר השירים ד) שְׁלַחְיָךְ פְּרָדִם רְמוּנִים.

הַקְּשִׁיבִי לַיִשָּׁה בְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ד) לִישׁ אוֹבֵד
מִבְּלֵי טָרְף. לִישׁ דְּכַר. לַיִשָּׁה נּוֹקְבָא.
אִמַּאי אֲקָרִי לִישׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל) דְּכֹתִיב לִישׁ גְּבוּר
בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכֹתִיב לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף.

לשון הקודש

עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ – כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁכַּח חֲטָאִים,
וְלְהוֹפִיר עֲנֻשֵׁיהֶם וְזִכְרוֹנָם לְרַע לְדוּרֵי
דוֹרוֹת, הֵינְנו שְׁכָתוּב (ירמיה ב) נִכְתַּם עֲוֹנְךָ
לְפָנַי וְגו'.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (ישעיה י) צַהֲלֵי קוֹלְךָ
בַּת גְּלִים הַקְּשִׁיבִי לַיִשָּׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת.
פְּסוּק זֶה פְּרֻשׁוֹהוּ הַחֲבָרִים. אֲבָל פְּסוּק זֶה
נֶאֱמַר עַל פְּנֵסַת יִשְׂרָאֵל. צַהֲלֵי קוֹלְךָ בַּת
גְּלִים – בַּתוֹ שְׁלֵ אַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּדֵי

פְּרֻשׁוֹהָ בַּת גְּלִים, בְּכָתוּב (שיר ד) גַּל נָעוּל.
גְּלִים הֵם מְאֹרוֹת שְׁמֵתִּפְנִסִים וְהוֹלְכִים
וְנִכְנָסִים לְתוֹכָהּ וּמְמַלְאִים אוֹתָהּ, בְּכָתוּב
(שם) שְׁלַחְיָךְ פְּרָדִם רְמוּנִים.

הַקְּשִׁיבִי לַיִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (איוב ד) לִישׁ
אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לִישׁ – זָכַר. לַיִשָּׁה –
נִקְבָּה. לְמָה נִקְרָא לִישׁ? אִם מְשׁוּם
שְׁכָתוּב (משלי ל) לִישׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ
מְשׁוּם שְׁכָתוּב לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף.

אָלָא כָּלָא אִיהוּ לִישׁ גְּבוּרָה תַתָּאָה דְאֵתִי מִגְּבוּרָה
 עֲלָאָה. לִישׁ אוּבְד מִבְּלִי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נְחָלִין
 מִסְתַּלְקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגִוּוּהַ, בְּדִין אֲתַקְרִי לִישָׁה
 דְאֲבִידַת מִבְּלִי טָרְף. דְכִתִּיב לִישׁ אוּבְד מִבְּלִי
 (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ.

וּמַה דְאָמַר לִישָׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיתוֹת מִסְפִּנָּא
 דְמִסְפִּנּוֹתָא בְּמַה דְאֵתִי אָמַר, (ירמיה א) מִן הַכְּהֻנִּים
 אֲשֶׁר בַּעֲנִיתוֹת וּכְתִיב, (מלכים א ב) עֲנִיתַת לְךָ עַל שְׂדֵיךָ.
 מָאִי אִירִיא. אָלָא כָּל זְמַנָּא דְדוּד מְלַבָּא הָוָה קַיִים,
 אֲסַתְלַק אֲבִיתָר בְּעוֹתָרָא וּבְכָלָא. לְבַתָּר אָמַר לִיה
 שְׁלֵמָה עֲנִיתוֹת לְךָ עַל שְׂדֵיךָ.

אֲמַאי קָרִי לִיה שְׁלֵמָה הָכִי. אָלָא אָמַר לִיה בְּיוֹמָךְ
 הָוָה אָבָא בְּמִסְפִּנּוֹ וְהַשְׁתָּא לְךָ עַל שְׂדֵיךָ.
 הַשְׁתָּא אֵית לּוֹמַר אֲמַאי אֲקָרִי אֲבִיתָר עֲנִיתוֹת. אִי

לשון הקודש

הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר בַּעֲנִיתוֹת, וְכַתוּב (מלכים-א ב) עֲנִיתַת לְךָ עַל שְׂדֵיךָ. מַה פְּשָׁמִיעֵנוּ? אָלָא כָּל זְמַן שְׁהַמְלִיךְ דוּד הָיָה קַיִים, עָלָה אֲבִיתָר בְּעֶשֶׂר וּבְכָל. אַחַר כֵּן אָמַר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנִיתַת לְךָ עַל שְׂדֵיךָ.

לְמַה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֵּן? אָלָא אָמַר לוֹ, בְּיוֹמֶיךָ הָיָה אָבָא בְּעֵנִי וְעַכְשָׁו לְךָ עַל שְׂדֵיךָ. כַּעַת יֵשׁ לּוֹמַר, לְמַה נִּקְרָא אֲבִיתָר

אָלָא הַכֹּל הוּא לִישׁ, גְּבוּרָה תַחֲתוּנָה שְׂבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיוּנָה. לִישׁ אוּבְד מִבְּלִי טָרְף - בְּשַׁעֲהַ שְׂאוּתֵם נְחָלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ, אִזּוּ נִקְרָאת לִישָׁה שְׂאוּבְדַת מִבְּלִי טָרְף, שְׂכַתוּב לִישׁ אוּבְד מִבְּלִי טָרְף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרְדּוּ.

וּמַה שְׂאָמַר לִישָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיתוֹת, עֲנֵי שְׁל עֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (ירמיה א) מִן

תִּימָא דְהוּה מִן עֲנָתוֹת, הָא תַּנִּינָן דְכִתְיִב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֶּן אֶחָד לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ אֲבִיתָר. וְהוּא מְנוּב הוּה, דְהָא נוּב עִיר הַכְּהֻנִּים הוּה. וְאַף עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהוּא נוּב הוּא עֲנָתוֹת וְאַפְּאֵי אֲקָרִי לָהּ עֲנָתוֹת בְּגִין דְנִחְתַּת לְמַסְפְּנֵי וְאַתְּאֲבִיד קְרָתָא עַל יְדָא דְשָׂאוּל וְאַתְּאֲבִידוּ כְּהֵנִי. אֲלָא עֲנָתוֹת כְּפַר הוּה, וְלֹאזוּ הוּא נוּב, וְעַל דָּא קָרִי לִיה אֲבִיתָר עֲנָתוֹת, בְּגִין דְאָמַר (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי. וּמְקָרְתָא דְנוּב הוּה, וְעַל מַסְפְּנֵי דְדוּד דְהוּה בְּיוֹמוֹי אֲקָרִי לִיה הָבִי.

אָמַר רַבִּי חֵיָא בְּמַסְפְּנוֹתָא הוּה עֲלָמָא מִיּוֹמָא דְעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, עַד דְאַתָּא נַח וְקָרִיב קְרָבָן וְאַתֵּי יָשֵׁב עֲלָמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לָא אֲתֵי יָשֵׁב עֲלָמָא וְלֹא נִפְקָא אֲרַעָא מִיּוֹמָתָא

לשון הקודש

נוּב, וְלִכֵּן קָרָא לָהּ אֲבִיתָר עֲנָתוֹת, מִשּׁוּם שְׂאָמַר (מלכים-א כב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי. וְהוּא הוּה מִהֵעִיר נוּב, וְעַל הַעֲנִי שֶׁל דוּד שֶׁהָיָה לוֹ בְּיוֹמֵי קְרָא לוֹ כְּדָּ. אָמַר רַבִּי חֵיָא, הָעוֹלָם הָיָה בְּעֵנֵי מִיּוֹם שְׁעֵבֶר אָדָם עַל מַעֲוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁבָּא נַח וְהַקְּרִיב קְרָבָן וְהִתְיָשֵׁב הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִתְיָשֵׁב

עֲנָתוֹת? אִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה מִעֲנָתוֹת, הֲרֵי שְׁנִינּוּ שְׂכֵתוֹב (שמואל-א כב) וַיִּמְלֹט בֶּן אֶחָד לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וּשְׁמוֹ אֲבִיתָר. וְהוּא מְנוּב הָיָה, שֶׁהֲרֵי נוּב הִיטָה עִיר הַכְּהֻנִּים. וְאַף עַל פִּי שְׂאָמְרוּ, הוּא נוּב הוּא עֲנָתוֹת, וְלָמָּה נִקְרְאוֹת עֲנָתוֹת? מִשּׁוּם שֶׁיִּרְדָּה לְעֵנִי וְאֲבָדָה הָעִיר עַל יְדֵי שְׂאוּל וְאֲבָדוּ הַכְּהֻנִּים. אֲלָא עֲנָתוֹת כְּפַר הוּה, וְאִינָהּ

דָּנַחַשׁ עַד דְּקַיְמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי וְאַתְּ אַחִידוּ
בְּאֵילָנָא דְּחַיִּי כְּדִין אֶתִּישֵׁב עֲלֵמָא.

וְאַלְמֵלָא דְהִדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָאבוּ קַמִּיהָ קְדָשָׁא בְּרִיד
הוּא לָא הוּוּ מִתִּין לְעֵלְמִין. דְּהָא אֶתְפַּסֵּק

מִנְיֵיהוּ זוֹחֵמָא דְנַחֲשׁ. פִּינּוּן דְּחָבוּ כְּדִין אֶתְפָּרוּ אֲנּוּן
לוֹחֵי קְדָמָאֵי, דְּהוּוּ בְּהוּ חִירוּ דְכֻלָּא. חִירוּ דְהֵתוּא
נַחֲשׁ דְּאִיהוּ קִין כָּל בְּשָׂר. וְכַד קָמוּ לִיּוֹאֵי לְקַטְלָא
קַטְלָא, כְּדִין אֶתְעַר חוּיָא בִישָׂא וְהוּוּ אֲזִיל קַמִּיֵּיהוּ
וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל מוֹדְרִין
כְּלָהוּ בְּחִגְרוּ מוֹזִינָן וְלֹא יָכִיל תְּהוּא נַחֲשׁ לְשַׁלְטָאָה
בְּהוּ. וּבִינּוּן דְּאָמַר לְמוֹשֶׁה (שְׁמוֹת לג) וְעַתָּה הוֹרֵד עִדְיָךְ
מֵעֲלֶיךָ, אֶתִּיֵּיבֵיב רִשׁוֹ לְחַאי נַחֲשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיֵּיהוּ.

תָּא חַיִּי, מַה כְּתוּב, (שְׁמוֹת לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
עֵדִים מֵהָר חֵרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ וַיִּנְצְלוּ מִיַּבְעֵי לֵיהּ.

לשון הקודש

כָּל בְּשָׂר. וּכְשִׁקְמוּ הַלְוִיִּם לְהַרְגַּת הַרְגַּת, אִזּוּ
הַתְּעוּרֵר הַנְּחָשׁ הָרַע וְהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם,
וְלֹא יָכִיל לְשַׁלֵּט בָּהֶם, מִשּׁוֹם שִׁישְׂרָאֵל
הָיוּ מוֹדְרִינִים כְּלָם בְּחִגְרוֹת מוֹזִנּוֹת, וְלֹא
יָכִיל הַנְּחָשׁ לְשַׁלֵּט בָּהֶם. וּבִינּוּן שְׂאָמַר
לְמוֹשֶׁה (שְׁמוֹת לג) וְעַתָּה הוֹרֵד עִדְיָךְ מֵעֲלֶיךָ,
נִתְּנָה רִשׁוֹת לְנַחֲשׁ הַזֶּה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם
בְּאֵ רְאָה מַה כְּתוּב (שם), וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהָר חֵרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ?

הָעוֹלָם וְלֹא יֵצֵאֵה הָאָרֶץ מִזִּהְמַת הַנְּחָשׁ,
עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וַנֶּאֱחָזוּ
בְּעֵץ הַחַיִּים, וְאִזּוּ הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.
וְאַלְמֵלָא שְׁחִירוּ יִשְׂרָאֵל וְחֵטְאוֹ לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ מִתִּים
לְעוֹלָמִים, שְׁחִירֵי נַפְסָקָה מֵהֶם זִהְמַת
הַנְּחָשׁ. פִּינּוּן שְׁחֵטְאוֹ, אִזּוּ נִשְׁכְּרוּ אוֹתָם
הַלְוִיֹּת הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהִיטָה בָּהֶם חֲרוֹת
שֶׁל הַבַּל, הַחֲרוֹת מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא קִין

אֵלָא וַיִּתְנַצְלוּ עַל יְדָא דְאַחְרָא בְּגִין דְּאַתְיִיחִיב רְשׁוּ
לְנַחֲשׁ לְשִׁלְטָאָה. אֶת עֵדִים מֵהַר חֹרֵב, שֶׁקָּבְלוּ מֵהַר
חֹרֵב בְּפִד אֶתְיִיחִיב אוֹרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא נַח דְּהוּה צְדִיק אֲמַאי לָא הָוָה
בְּטִיל מוֹתָא מֵעֲלָמָא. אֵלָא בְּגִין דְּעַד לָא
סְלִקַת זוּהֵמָא מֵעֲלָמָא. וְעוֹד דְּאֵנּוּן לָא הוּוּ מְהִימְנִין
בֵּיהּ בְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִלְהוּ אַחֲדִין בְּמַרְפֵּי אֵילָנָא
לְתַתָּא וּמִתְלַבְּשָׁן בְּרוּחַ מִסְּאָבָא. וְתוּ לְבַתָּר אוֹסְפוּ
לְמַחֲטִי וּלְמַהֲךְ בְּתַר יַצֵּר הָרַע פִּד בְּקַדְמִיתָא.
וְאוֹרֵייתָא קְדִישָׁא דְּאִיהִי אֵילָנָא דְּחִי אֲפִתִי לָא נַחֲתִית
לָהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא. וְתוּ דְּאִיהִי אֲמִשְׁךְ
לִיהּ בְּעֲלָמָא לְבַתָּר דְּכְתִיב וַיִּשְׁתֶּן מִן חֲמִין וַיִּשְׁכַּר
וַיִּתְנַל בְּתוֹךְ אֲהֵלָה וְהָא אֲתָמַר.

עַד דְּהוּוּ אוֹלִי, חָמוּוּ חַד יוֹדְאֵי דְּהוּה אֲתִי. אָמַר רַבִּי

לשון הקודש

בְּעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן לְמַטָּה וּמִתְלַבְּשִׁים
בְּרוּחַ טְמֵאָה. וְעוֹד הוֹסִיפוּ אַחַר כֵּךְ
לְחַטָּא וּלְלִבְתָּא אַחַר יַצֵּר הָרַע כְּבִרְאשׁוֹנָה.
וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, עֲדִין
לֹא הוֹרִיד אוֹתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאַרְצֵן, וְעוֹד שֶׁהוּא מְשַׁךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם
אַחַר כֵּךְ, שֶׁכְּתוּב וַיִּשְׁתֶּן מִן חֲמִין וַיִּשְׁכַּר
וַיִּתְנַל בְּתוֹךְ אֲהֵלָה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.
עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ יְהוּדֵי אַחַד שֶׁהָיָה

וַיִּנְצְלוּ צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אֵלָא וַיִּתְנַצְלוּ עַל יְדֵי
הָאֲחַר, מִשׁוּם שְׁנַתְנָה רְשׁוּת לְנַחֲשׁ
לְשִׁלְטָא. אֶת עֵדִים מֵהַר חֹרֵב, שֶׁקָּבְלוּ מֵהַר
חֹרֵב בְּשְׁנַתְנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נַח שְׁהָיָה צְדִיק, לְמָה
לֹא הָיָה מְבַטֵּל מוֹת מִהָעוֹלָם? אֵלָא
מִשׁוּם שֶׁעֲדִין לֹא הִסְתַּלְקָה הַזְּהֻמָּה מִן
הָעוֹלָם. וְעוֹד, שֶׁהֵם לֹא הֶאֱמִינוּ
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּכְלָם אֲחֻזִּים